

Розвиток венчурної філантропії в умовах гібридної війни: напрями удосконалення облікового забезпечення

У статті встановлено, що поєднання принципів венчурної філантропії і соціальних інвестицій зумовлює високий рівень взаємодії та довгостроковий підхід до створення соціального ефекту від вкладеного капіталу й зусиль венчурних інвесторів і підприємств-реципієнтів. Наявність військових конфліктів на території України, а також факту анексії Криму роблять нашу країну економічно нестабільною та інвестиційно непривабливою для потенційних інвесторів. Тому виникає проблема пошуку нових альтернативних джерел фінансування соціально-економічного розвитку суб'єктів господарювання, а також окремих соціально незахищених груп населення, що потребують соціальної підтримки з боку держави та небайдужих інвесторів. У процесі дослідження з'ясовано сутність та роль венчурної філантропії у фінансуванні благодійної діяльності громадських організацій. Її основою метою є допомога некомерційним організаціям у просуванні інноваційних ідей соціального характеру, а також забезпечення сталого розвитку таких організацій і їх соціальних проєктів, що приносять надзвичайну користь суспільству та мають соціальної ефект у довгостроковій перспективі. В цілому використання засад венчурної філантропії становить цікавий підхід до здійснення благодійності, поєднуючи найкращі практики інвестування з некомерційними цінностями для досягнення найбільшого соціального впливу. З'ясовано, що цей вид благодійності означає залучення фінансових ресурсів, часу, репутації, особистих та професійних контактів, але водночас дає можливість досягти набагато ширшого впливу у сфері вирішення найважливіших соціальних проблем. З урахуванням виявленої специфіки фінансування соціальних програм на засадах венчурної філантропії сформовано напрями удосконалення облікового забезпечення управління таким фінансуванням з метою подальшої оцінки ефективності участі венчурного капіталу в соціальних проєктах.

Ключові слова: венчурне фінансування; венчурна філантропія; соціальна відповідальність бізнесу; благодійна фінансова допомога; гібридна війна; бухгалтерський облік; облікове забезпечення.

Постановка проблеми. Інноваційний розвиток та соціальна відповідальність суб'єктів господарювання на сьогодні є пріоритетними напрямами у сучасній економіці. Сучасні тенденції розвитку економіки та суспільства в цілому суттєво трансформувалися під впливом впровадження інновацій та результатів наукового технічного прогресу, а також важливості участі бізнесу у вирішенні важливих соціальних проблем у межах своєї діяльності.

Актуальним питанням у нашій країні сьогодні є підтримка соціальних програм, що мають за мету підтримку соціально незахищених верств населення. Зокрема, в умовах нестабільної політичної ситуації у країні до них належать військовослужбовці з місць військових конфліктів, сім'ї поранених та загиблих у зоні Антитерористичної операції (АТО) та Операції Об'єднаних сил (ООС).

Варто зазначити, що на сьогодні в Україні переважає здебільшого адресна допомога. Зокрема, починаючи з 2014 року, надзвичайних обертів набув волонтерський рух, колосальну допомогу якого неможливо виміряти у важкі для населення України часи. Адже особливого ставлення і піклування потребують, у першу чергу, військовослужбовці з місць військових конфліктів, сім'ї поранених та загиблих в зоні Антитерористичної операції та Операції Об'єднаних сил. Це сприятиме зменшенню соціальної напруги у суспільстві в умовах ведення країною-агресором гібридної війни на території України. Що стосується організацій, які покладаються на адресну допомогу, тобто фінансування за рахунок пожертв, одним із елементів стабільності буде розробка та реалізація довгострокового плану збору коштів.

На сучасному етапі вітчизняний ринок благодійних послуг зміцнюється змістовно: збільшується частка «нової філантропії», яка орієнтована на раціональне використання благодійних ресурсів у контексті створення й підтримки людського капіталу та громадських ініціатив. Критерії номінування вітчизняної благодійності удосконалюються, вона оцінюється з точки зору таких критеріїв, як: ступінь актуальності її спрямованості, системності управління, орієнтації на результат, ефективності та результативності, прозорості вкладених інвестицій. Процедури вимірювання якості благодійності наближаються до еталонних методик оцінювання ефективності соціальних проєктів. Відходить у минуле оцінювання ефективності благодійних ініціатив, підпорядковане комунікаційним засобам їх популяризації. Благодійники намагаються відстежувати якісні зміни, що відбуваються в «підшефних» групах та сферах, благодійні фонди здійснюють спеціальні порівняльні заміри на основі офіційних

статистик або даних цільових досліджень. Наявність процедури оцінювання ефективності благодійних ініціатив вітчизняних фондів має пряму залежність від якості професіоналізму їх співробітників [3, с. 16].

Також варто зауважити, що світові тенденції на сьогодні говорять про те, що вести соціально відповідальний бізнес – це престижно і високо цінується у суспільстві будь-якої країни. На підтвердження цього є низка фактів. Зокрема, варто звернути увагу на прибутки компаній, які у веденні свого бізнесу не забувають бути соціально активними та витрачають певні кошти на здійснення благодійної діяльності. Прибутковість продажів у соціально активних компаній на 3 % вища, прибутковість активів вища на 4 %, а прибутковість капіталу і акцій на 10 % вища, ніж у компаній, що не проявляють себе в цій сфері [6].

Якщо говорити про інструменти соціальної залученості бізнесу, то, згідно з результатами досліджень, найпоширенішими є ті інструменти благодійності, в основі яких лежить фінансовий актив компаній: надання адресної благодійної допомоги, здійснення власних операційних благодійних чи грантових програм, створення корпоративного фонду. Багато компаній започаткували практику здійснення благодійних програм через співпрацю з благодійними та громадськими організаціями [8, с. 65].

91 соціальне підприємство з Каталогу основною діяльністю вбачало працевлаштування уразливих груп населення (люди з інвалідністю, ветерани АТО, внутрішньо переміщені особи тощо). 79 соціальних підприємств генерували прибуток для підтримки діяльності організації. 60 соціальних підприємств генерували прибутки для надання послуг конкретним групам населення. 40 соціальних підприємств фінансували певні види послуг. Лише 5 соціальних підприємств зазначили, що займаються охороною довкілля або вирішують екологічні проблеми. Соціальне підприємство здатне одночасно здійснювати кілька видів діяльності [10].

Таким чином, наведена статистика соціального підприємництва в Україні підтверджує наявність соціальних проблем, пов'язаних з конфліктом на території України. Тому актуальним стає пошук альтернативних, нетрадиційних джерел залучення вільних коштів небайдужих філантропів задля фінансування благодійних програм, які мають за мету подолання наслідків військового конфлікту на території України. Оскільки на сьогодні за теперішнього економічного та політичного становища України неможливо забезпечити повноцінне фінансування інноваційних та соціальних програм у країні, використовуючи традиційні форми фінансування. Також постає питання вирішення проблем облікового відображення такого виду фінансування соціальних програм, оскільки змінюються інформаційні запити користувачів та існує необхідність удосконалення управління таким фінансуванням в умовах сучасного ведення бізнесу.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання облікового забезпечення управління фінансуванням соціальних проектів на засадах венчурної філантропії є недостатньо дослідженими на сьогодні. Однак такими вченими приділялась увага у дослідженні основних тенденцій благодійності, особливостей здійснення благодійної діяльності бізнес-структурами, альтернативних підходів до фінансування соціальних проектів, зокрема у межах венчурної філантропії, як: О.М. Бугера [6], Л.К. Гончар [3], Н.А. Дмитрук [3], Д.Мошковітз [9], Л.Саламон [5], О.М. Савчук [6], С.Туркін [8] та інші.

Мета дослідження – ідентифікувати риси залучення коштів венчурних інвесторів на засадах венчурної філантропії та оцінити її роль у провадженні інновацій у діяльність суб'єктів господарювання, обґрунтувати важливість такого підходу залучення інвестицій у соціальну сферу з метою вирішення важливих на сьогодні проблем українського суспільства. Задля деталізації інформації про фінансування інноваційних та соціальних проектів на засадах венчурної філантропії в частині обсягів і структури такого фінансування, а головне – визначення ефективності здійснення таких вкладів обґрунтувати необхідність та важливість удосконалення інформаційного забезпечення управління таким фінансуванням.

Викладення основного матеріалу. Сталий розвиток підприємств передбачає його економічне зростання, соціальну участь та екологічну відповідальність перед суспільством. Саме корпоративну соціальну відповідальність суб'єктів господарювання можна вважати відповіддю бізнесу на виклики сталого розвитку. Як зазначає Лестер Саламон, сучасна благодійність характеризується тим, що виходить: за межі грантового підходу; за межі фондів; за межі пожертвувань; за межі грошового обороту [5].

Економіка будь-якої країни зазнає постійних змін. Так й інструменти фінансування благодійної діяльності поступово трансформуються і виходять на інший рівень. Венчурне фінансування інноваційних та соціальних проектів, а також використання венчурного капіталу на засадах філантропії – це достатньо нові підходи в залученні коштів інвесторів у розвиток соціальної сфери та вирішення соціально важливих проблем українського суспільства. Використання венчурного капіталу на засадах філантропії, що у світі отримало назву «венчурна філантропія», є важливим інструментом у створенні суттєвого ефекту у вирішенні соціальних проблем українського населення та впровадженні інновацій в економіку країни. За теперішнього політичного становища України, військового конфлікту на Сході та анексії Криму пошук таких альтернативних шляхів вирішення важливих соціальних питань, які, в першу чергу, пов'язані з підтримкою населення у важкі конфліктні часи, є важливим та актуальним.

Венчурна філантропія – це важливий елемент із всього інструментарію філантропії в цілому. Дане явище з'явилося в Європі на початку 2000-х років в Україні – тільки починає розвиватися та набирати обертів своєї популярності. З одного боку, венчурний капітал – це капітал, що має достатньо високий ступінь ризику, а венчурні інвесторикладають цей капітал в обрані інноваційні підприємства, маючи за мету отримати високі

прибутки в майбутньому. З другого боку, венчурний капітал сьогодні відіграє важливу роль у фінансуванні благодійної діяльності і соціальних проєктів, оскільки завдяки цьому об'єкт вкладення може отримати не лише потрібні фінансові ресурси, а й отримати неоціненний вклад у вигляді досвіду та управлінських здібностей венчурних інвесторів. Як більшість нових ідей в області доброчинності, модель венчурної філантропії зародилася в США, але дуже швидко поширилася і в Старому світі, де фінансовий сектор традиційно дуже сильний і в багатьох країнах має яскраво виражений національний колорит: від консервативних сімейних банків Італії до транснаціональних «акул капіталізму» з лондонського Сіті. Саме в європейських країнах венчурна філантропія приймає найцікавіші форми. В 2005 році на базі Центру соціального підприємництва Сколла при Оксфордському університеті була створена Європейська асоціація венчурної філантропії (налічує 70 учасників практично з кожної країни Європи) [2].

Термін «венчурна філантропія» був введений ще у 1969 році Джоном Д. Рокфеллером III. Він описував ідею венчурної філантропії як «пригодницький підхід до фінансування непопулярних громадських ініціатив». Венчурна філантропія досягла піку своєї популярності в середині-кінці 1990-х років [9]. Варто також зауважити, що венчурна філантропія використовує інструменти та ідеї, безпосередньо пов'язані з інноваціями. Наприклад, Impact investing – інвестування для створення позитивних соціальних змін – інновації, що допомагають створювати суспільне благо [7].

Сфера імпаکت-інвестицій зараз переживає бурхливе зростання. Очікується, що до 2019 року активи у цьому секторі виростуть до \$ 500 млрд з 50 млрд в 2009 році. Прогнозується, що розмір активів досягне в кінцевому підсумку \$ 3 трлн [9]. Головною перевагою використання імпакт-інвестицій у процесі фінансування благодійності є, насамперед, те, що такий вид інвестицій має за мету гармонізацію інвестиційної діяльності зі сталим розвитком суспільства. Крім того, порівнюючи такий вид інвестицій з традиційними, можна сказати, що це найсучасніший спосіб поєднання цілей інвестора в отриманні фінансових прибутків та його участі у сталому розвитку суспільства.

Таким чином, поєднання принципів венчурної філантропії та здійснення соціального підприємництва зумовлює формування гібридного підходу до здійснення благодійної діяльності, формує більш високий рівень і довгостроковий характер взаємодії інвестора й реципієнта у процесі створення соціального ефекту та впровадження інновацій від вкладених коштів і зусиль венчурних інвесторів. Слід зазначити, що венчурна філантропія скоріше доповнює філантропію в її традиційному сенсі. Маючи різноманітні інструменти фінансування (у вигляді облігацій, конвертованих облігацій, конвертованих привілейованих акцій, звичайних акцій, цільового фінансування), методи венчурних капіталістів під час фінансування соціальних проєктів (юридичний супровід, управління ризиками та їх розподіл, моніторинг ефективності проєктів на всіх його стадіях, довгостроковий характер співпраці) та умови фінансування соціальних проєктів і програм, в системі бухгалтерського обліку є ряд підходів до відображення того чи іншого інструменту фінансування в межах проведення благодійної діяльності на засадах венчурної філантропії.

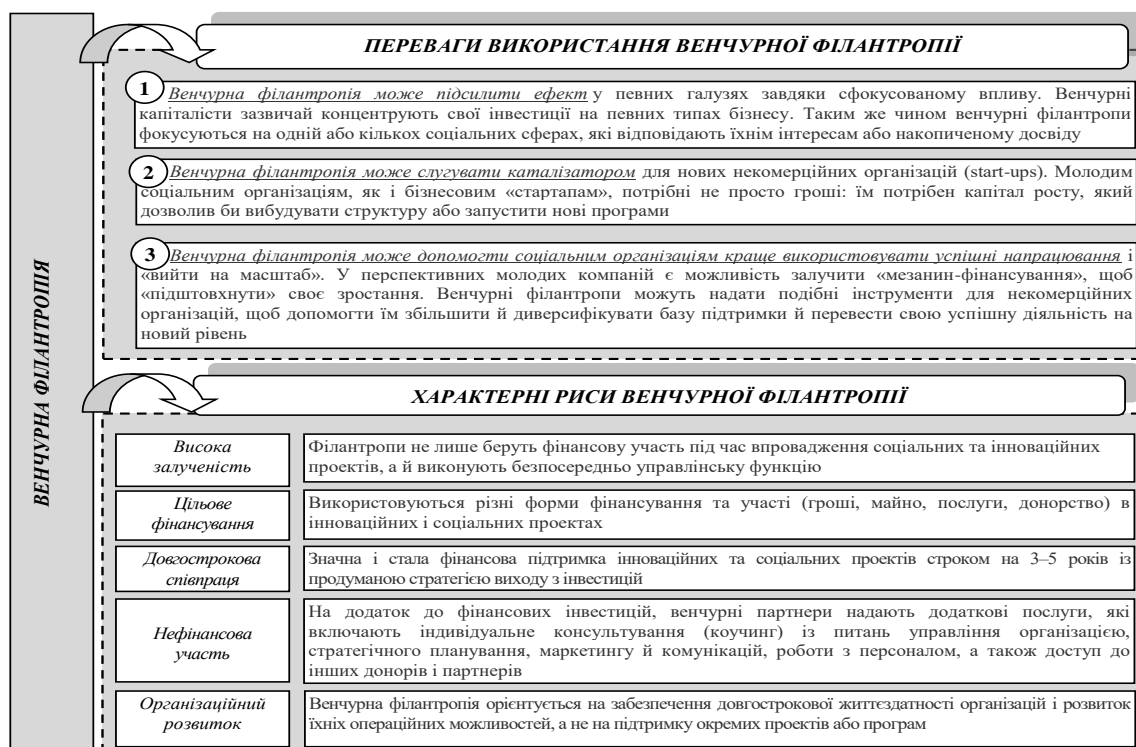

Рис. 1. Характеристика та значення венчурної філантропії у фінансуванні благодійної діяльності (систематизовано на основі [1; 4 ;7])

На рисунку 1 систематизовано основні характерні риси, притаманні венчурній філантропії, представлено її роль та форми здійснення у процесі фінансування соціальних проектів.

Зокрема, використання принципів соціального підприємництва на засадах венчурної філантропії формує цікавий підхід до здійснення благодійної діяльності і досягнення найбільшого соціального ефекту. Цей вид благодійності для України на сьогодні, враховуючи незакінчений військовий конфлікт на Сході України, може стати альтернативним рішенням у пошуку соціально активних інвесторів, які мають бажання допомогти військовослужбовцям з місць військових конфліктів, сім'ям поранених та загиблих у зоні АТО та ООС, оскільки за таких умов відбувається не лише залучення вкрай необхідних сьогодні фінансових ресурсів, але й досвіду інвесторів, їх часу, репутації, особистих та професійних контактів. Це, в свою чергу, дає можливість досягти набагато ширшого впливу у сфері вирішення найважливіших соціальних проблем українського суспільства вже сьогодні.

Венчурна філантропія та соціальні інвестиції найчастіше передбачають високий рівень прихильності та партнерську підтримку до суб'єктів, які потребують соціальної підтримки та можуть бути як типовими благодійними організаціями (надання безпосередньої допомоги), так і неприбутковими організаціями, а також соціальними підприємствами або компаніями із соціальною місією. Така модель філантропії являє собою підхід, аналогічний практиці венчурного капіталу або фондів приватного капіталу, що спрямовані на створення компаній з високою ринковою вартістю. Що стосується підприємницької філантропії та соціальних інвестицій, метою їх є створення стабільних та фінансово незалежних організацій, що працюють задля соціального ефекту.

Варто зазначити, що соціально відповідальні підприємства як потенційні соціальні інвестори є одним з ключових елементів у сфері венчурної філантропії та соціальних інвестицій. Ця концепція реалізує три основні принципи соціального інвестування: індивідуальні фінансові інструменти, підтримка в управлінні та визначення соціального впливу, що відображено на рисунку 2.

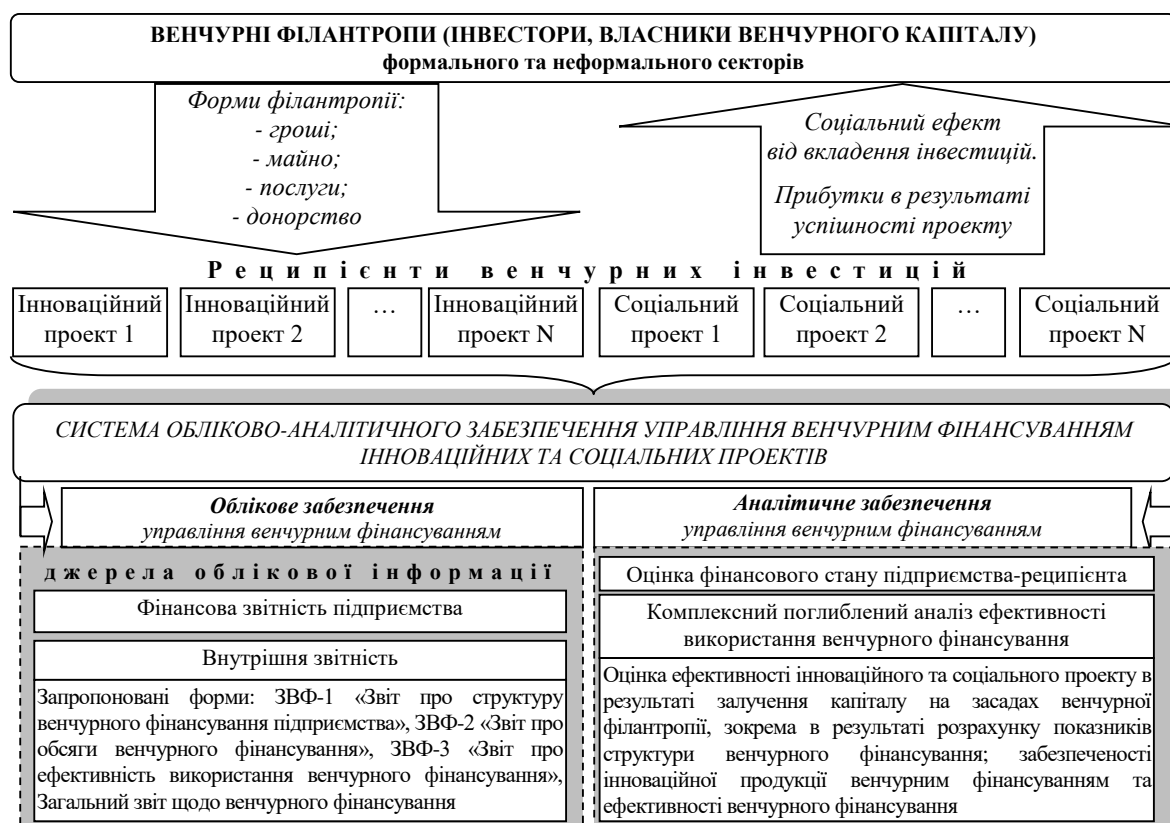

Рис. 2. Модель венчурної філантропії як інноваційної форми фінансування благодійної діяльності суб'єктів господарювання

Така специфіка залучення венчурного капіталу у впровадження інновацій та соціальну сферу на засадах філантропії, зокрема венчурної, обумовлюють вплив не лише на систему бухгалтерського обліку, а й специфіку управління таким фінансуванням. Рахунки бухгалтерського обліку, навіть система аналітичних рахунків обліку, в свою чергу, акумулюють інформацію про форми венчурної філантропії, обсяги інвестицій в межах венчурної філантропії, структуру венчурного фінансування, терміни фінансової підтримки соціальних проектів. Зокрема, формування інформаційної бази відповідно до

зазначених розрізів має вагоме значення у прийнятті важливих управлінських рішень як для інвестора-благодійника, так і для реципієнта.

Крім того, на систему бухгалтерського обліку в межах здійснення соціального підприємництва та впровадження інновацій на засадах венчурної філантропії буде впливати рівень участі інвестора в управлінні реципієнтом, оскільки додатково до фінансових інвестицій венчурні інвестори-партнери надають індивідуальні консультації з питань управління, роботи з персоналом, стратегічного планування, маркетингу тощо. Крім того, донори венчурних інвестицій під час фінансування різних соціальних програм орієнтовані на посилення соціального ефекту та тривалої життєздатності соціального проекту, в який вкладають кошти.

Проведені дослідження та визначення ключових характеристик і переваг фінансування соціальних програм підприємства на засадах венчурної філантропії сприяли окресленню основних напрямів управління фінансуванням соціальних проектів з використанням венчурного капіталу інвесторів. Важливими рішеннями у даному аспекті є питання щодо джерел залучення венчурного капіталу та його розподілу на засадах венчурної філантропії. Крім того, ключовим у прийнятті важливих управлінських рішень є вимірювання соціального впливу від здійснення інвестицій у вигляді венчурного фінансування задля розвитку тих чи інших соціальних програм, важливих на сьогодні для українського суспільства.

Таким чином, з позиції формування інформаційного забезпечення управління венчурним фінансуванням інноваційних та соціальних проектів доцільно з'ясувати, яким чином необхідно здійснювати збір інформації про можливі шляхи залучення та використання венчурного фінансування, опрацювати та оцінювати цю інформацію з метою її використання для прийняття ефективних управлінських рішень у сфері проведення інноваційної діяльності та пошуку шляхів залучення необхідних інвестицій для соціального розвитку.

В умовах постійних змін у економічному та політичному становищі країни, а також антикризового управління, інформаційна база обліку поступово має доповнюватись іншими об'єктами. Це пояснюється тим, що система обліково-інформаційного забезпечення повинна відповідати на всі питання управління венчурним фінансуванням інноваційних та соціальних проектів.

У такому разі актуальним та необхідним стає розробка пакета внутрішньої звітності щодо надання інформації про інструменти фінансування, методи венчурних капіталістів під час фінансування інноваційних та соціальних проектів, форми венчурної філантропії, обсяги інвестицій у межах венчурної філантропії, структуру венчурного фінансування, терміни фінансової підтримки інноваційних та соціальних проектів.

З метою деталізації інформації про фінансування інноваційних та соціальних проектів на засадах венчурної філантропії в частині обсягів і структури такого фінансування, а головне – визначення ефективності здійснення таких вкладів, варто формувати такі звіти: ЗВФ-1 «Звіт про структуру венчурного фінансування підприємства» (дозволить одержати інформацію про структуру венчурного фінансування інноваційних та соціальних проектів відповідно до форм участі у межах венчурної філантропії); ЗВФ-2 «Звіт про обсяги венчурного фінансування» (забезпечить формування інформації про обсяги венчурного фінансування в розрізі джерел отримання (венчурних інвесторів), етапів та траншів венчурного фінансування інноваційних та соціальних проектів), ЗВФ-3 «Звіт про ефективність використання венчурного фінансування» (дозволить сформулювати інформацію про ефективність інноваційного та соціального проекту в результаті залучення капіталу на засадах венчурної філантропії), Загальний звіт щодо венчурного фінансування.

Основна мета складання внутрішніх звітів про фінансування інноваційних та соціальних проектів – це систематизація і подання інформації про відповідальність суб'єкта господарювання в частині розвитку соціальної та інноваційної складової ведення бізнесу. Інтегрована форма подання інформації щодо залучення та ефективності використання венчурного капіталу дасть можливість відобразити та зрозуміти її користувачам багатовимірні результати реалізації цілей гармонізації економічних, екологічних та соціальних цілей підприємством, а також оцінити його майбутні можливості.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Отже, за сучасного економічного та політичного становища в Україні, а також в умовах гібридної війни, все більшої актуальності набувають проблеми фінансування соціальних проектів, які завжди потребують залучення додаткового зовнішнього фінансування. У процесі дослідження встановлено, що венчурна філантропія – це інноваційний підхід у фінансуванні благодійної діяльності суб'єктів господарювання. Її основою метою є допомога некомерційним організаціям у просуванні інноваційних ідей у соціальній сфері, забезпечення сталого розвитку таких організацій, а також створення соціальних інститутів, які приносять користь суспільству у довгостроковій перспективі та мультиплікують соціальний ефект завдяки використанню більш професійного підходу у роботі з соціальними інвестиціями. Визначено, що основні її характерні риси (різноманітні інструменти фінансування, нові ресурси залучення додаткового капіталу, ділового підходу) безпосередньо впливають на облікове відображення фінансування соціальних програм на принципах венчурної філантропії. Зокрема, на систему бухгалтерського обліку в межах здійснення соціального

підприємництва та впровадження інновацій на засадах венчурної філантропії буде вживати рівень участі інвестора в управлінні реципієнтом, оскільки додатково до фінансових інвестицій венчурні інвестори-партнери надають індивідуальні консультації з питань управління, роботи з персоналом, стратегічного планування, маркетингу тощо. Крім того, донори венчурних інвестицій під час фінансування різних соціальних програм орієнтовані на посилення соціального ефекту та тривалої життєздатності соціального проєкту, в який вкладають кошти.

Формування пакета внутрішньої звітності дає змогу удосконалити систему документообігу на підприємстві, оптимізувати показники діяльності окремих структурних підрозділів, налагодити інформаційний зв'язок між структурними підрозділами та оптимізувати процес визначення ефективності вкладення інвестицій на засадах венчурної філантропії в інноваційні та соціальні проєкти.

Список використаної літератури:

1. Венчурна філантропія [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://ufb.org.ua/sector-blagodijnosti/filantropija-u-sviti/trendi/trend-1.htm>.
2. Венчурна філантропія: прями інвестиції в благодійність / Експертна думка – Портал «Новий бізнес: соціальне підприємництво» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nb-forum.ru/interesting/experts/venchurnaya-filantropiya-pryamyje-investitsii-vblagotvoritelnost>.
3. Гончар Л.К. До питання про основні тенденції благодійності в Україні на сучасному етапі / Л.К. Гончар, Н.А. Дмитрук // Соціологія та профспілковий рух : вісник. – 2013. – Вип. 2. – С. 14–18 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://termin.in.ua/filantropiia/>.
4. Лестер Саламон Финансовый рычаг добра. Новые горизонты благотворительности и социального инвестирования / Лестер Саламон. – Москва, 2016. – 198 с.
5. Савчук О.М. Благодійна діяльність бізнесових організацій та благодійних фондів. Наукові записки / О.М. Савчук, О.М. Бугера / УКМА // Педагогічні, психологічні науки та соціальна робота. – Том 123. – 2011. – С. 61–69.
6. Соціальна інженерія на венчурній основі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://2035.media/2018/05/30/venture-philanthropy/>.
7. Туркин С. Зачем бизнесу социальная ответственность? Управление компанией / С.Туркин. – 2004. – № 7 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.cfin.ru/press/zhuk/2004-7/16.shtml.
8. Moskowitz Dan Impact Investing vs. Venture Philanthropy / Dan Moskowitz [Electronic resource]. – Access mode : <https://www.investopedia.com/articles/personal-finance/060915/impact-investing-vs-venture-philanthropy.as>.
9. Social enterprises in Ukraine. Law on Cooperation : Final report: According to findings of the research [Electronic resource]. – Access mode : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1087-15?lang=en>.

References:

1. *Venchurna filantropija*, [Online], available at: <https://ufb.org.ua/sector-blagodijnosti/filantropija-u-sviti/trendi/trend-1.htm>
2. «Venchurna filantropija: prjami investicii' v blagodijnist'», *Novyj biznes: social'ne pidprijemnyctvo*, Ekspertna dumka – Portal, [Online], available at: <http://www.nb-forum.ru/interesting/experts/venchurnaya-filantropiya-pryamyje-investitsii-vblagotvoritelnost.html#ixzz51FLdXgdi>
3. Gonchar, L.K. and Dmytruk, N.A. (2013), «Do pytannja pro osnovni tendencii' blagodijnosti v Ukraïni na suchasnomu etapi», *Sociologija ta profspilkovyj ruh*, Issue 2, pp. 14–18, [Online], available at: <http://termin.in.ua/filantropiia/>
4. Lester Salamon (2016), *Finansovyj ryčhag dobra. Novye gorizonty blagotvoritel'nosti i social'nogo investirovaniya*, Moskva, 198 p.
5. Savchuk, O.M. and Bugera, O.M. (2011), «Blagodijnna dijial'nist' biznesovyh organizacij ta blagodijnyh fondiv. Naukovi zapysky», *Pedagogichni, psihologichni nauky ta social'na robota*, UKMA, Vol. 123, pp. 61–69.
6. *Social'naja inzhenerija na venchurnoj osnove*, [Online], available at: <http://2035.media/2018/05/30/venture-philanthropy/>
7. Turkin, S. (2004), *Zachem biznesu social'naja otvetstvennost'?* *Upravlenie kompaniej*, No. 7, [Online], available at: www.cfin.ru/press/zhuk/2004-7/16.shtml
8. Moskowitz Dan, *Impact Investing vs. Venture Philanthropy*, [Online], available at: <https://www.investopedia.com/articles/personal-finance/060915/impact-investing-vs-venture-philanthropy.as>
9. «Social enterprises in Ukraine. Law on Cooperation», *Final report: According to findings of the research*, [Online], available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1087-15?lang=en>

Хоменко Ганна Юрїївна – кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку і аудиту Державного університету «Житомирська політехніка».

Наукові інтереси:

- проблеми обліково-аналітичного забезпечення управління венчурним фінансуванням підприємств;
- особливості використання принципів венчурної філантропії у конфліктні часи.

Стаття надійшла до редакції 24.09.2019.